

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Petra Mikeše, Ph.D., a soudců JUDr. Milana Podhrázkého, Ph.D., a JUDr. Miloslava Výborného v právní věci žalobců: **a) O. P., b) O. B.**, zastoupeni Mgr. Petrem Václavkem, advokátem se sídlem Opletalova 25, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/6, Praha 7, proti rozhodnutí ministra vnitra ze dne 12. 8. 2015, čj. MV-87897-4/VS-2015, o kasační stížnosti žalobce a) proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 2. 8. 2018, čj. 6 A 195/2015-31,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalobce a) **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.
- III.** Žalovanému **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :**I. Vymezení předmětu řízení**

[1] Žalobci se u Městského soudu v Praze (dále „městský soud“) domáhali zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí, kterým byl zamítnut rozklad proti rozhodnutí žalovaného ze dne 9. 4. 2015, čj. VS-649/835.3/2-2014. Ten tímto prvostupňovým rozhodnutím nevyhověl žádosti o udělení státního občanství podle § 7 odst. 1 zákona č. 40/1993 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky (dále „zákon o nabývání a pozbývání státního občanství“) žalobcům a jejich čtyřem nezletilým dětem, M. P., nar. X, M. P., nar. X, V. P., nar. X a M. P., nar. X.

[2] Žalobci namítali, že žalovaný nevyhověl jejich žádosti na základě § 7 odst. 1 písm. e) zákona o nabývání a pozbývání státního občanství, tedy výhradně z toho důvodu, že ne vždy řádně hradili odvody na povinné zdravotní pojištění a sociální pojištění, což mělo za následek vznik dlužných částek a penále. Žalovaný nicméně nepostupoval v souladu s principem proporcionality a zásadou legitimního očekávání, pokud nezohlednil, že § 7 odst. 1 zákona

o nabývání a pozbývání státního občanství společně s judikaturou Nejvyššího správního soudu vyžaduje naplnění určité intenzity, tedy závažnost porušení zákonných povinností, aby bylo naplněno skutečné riziko pokračování v porušování ze strany žadatele. Žalobci v České republice dlouhodobě bez problémů fungují a není zde tedy veřejný zájem na tom, aby členové jejich rodiny státní občanství země svého trvalého pobytu nenabyli. Zároveň žalovaný a ministr vnitra nepřezkoumatelným způsobem zamítli žádost o udělení státního občanství i ve vztahu k nezletilým dětem, které se porušení zákonných povinností nedopustily. Žalovaný rovněž postupoval v rozporu s § 68 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád (dále „správní řád“), neboť se nezabýval rozsáhlou argumentací žalobců, kterou mu po seznámení se s podklady předložili.

[3] Městský soud žalobu v záhlaví označeným rozsudkem zamítl, neboť v postupu žalovaného i ministra vnitra v řízení o rozkladu neshledal pochybení. Podle městského soudu nebyla porušena zásada proporcionality, neboť porušení zákonných povinností hradit zdravotní a sociální pojištění dosáhlo závažnosti, která s přihlédnutím k dlouhodobosti a opakovanosti tohoto porušení, k němuž docházelo i po podání žádosti o udělení státního občanství, odůvodňovala zamítnutí žádosti žalobců a jejich nezletilých dětí. U nich žalovaný správně aplikoval tzv. zásadu jednoty státního občanství rodiny, neboť byly závislé na výživě rodičů; posouzení splnění podmínek pro udělení státního občanství se tak v jejich případě odvíjelo od posouzení splnění podmínek jejich rodičů. Napadená rozhodnutí nelze označit za nepřezkoumatelná, neboť jak žalovaný, tak ministr vnitra se argumentací žalobců zabývali a posuzovali ji.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[4] Proti rozsudku městského soudu podali žalobci společnou kasační stížnost. Nejvyšší správní soud řízení ve vztahu k žalobkyni b) usnesením ze dne 28. 11. 2018, čj. 8 As 284/2018-43, zastavil pro nezaplacení soudního poplatku. Žalobce a) [dále „stěžovatel“] svou poplatkovou povinnost splnil, zdejší soud se tedy podanou kasační stížností dále zabýval.

[5] Stěžovatel v kasační stížnosti namítl, že rozsudek městského soudu je založen na nesprávném posouzení právní otázky, a je navíc nepřezkoumatelný. Správní orgány chybně a nepřezkoumatelně posoudily skutkové a právní okolnosti případu, čehož se následně dopustil i městský soud, který závěry správních orgánů aproboval. Stěžovatel a žalobkyně b) své povinnosti hradit povinné zdravotní [a v případě žalobkyně b) i sociální] pojištění vždy porušili neúmyslně z důvodu opomenutí. Nedoplatky jakožto i drobné penále vždy uhradili. Proto je třeba brát v úvahu při posouzení jejich žádosti o udělení státního občanství veškeré okolnosti případu a posoudit přiměřenost správního rozhodnutí, jakožto i smysl a účel podmínek pro udělení státního občanství dle § 7 odst. 1 písm. e) zákona o nabývání a pozbývání státního občanství. Toto ustanovení předpokládá určitou intenzitu porušení právních předpisů, která společně s dalšími okolnostmi musí být taková, aby bylo skutečně naplněno reálné riziko pokračování v porušování povinností ze strany žadatele. Podle judikatury Nejvyššího správního soudu i městského soudu nelze požadavek plnění povinností podle výše uvedeného ustanovení absolutizovat; porušení zákona, která lze hodnotit jen jako opomenutí bez větší závažnosti neodůvodňují závěr o nesplnění uvedené podmínky. Správní orgány obou stupňů i městský soud se nicméně v nyní projednávané věci omezily na konstatování, že stěžovatel a žalobkyně b) povinnosti porušovali dlouhodobě a opakovaně, což založilo důvodnost zamítnutí jejich žádosti. Ve svých rozhodnutích však opomněly jakoukoliv bližší úvahu, která popis skutkových okolností a citaci judikatury dovedla do tak jednoznačného závěru. Zároveň nezohlednily míru závažnosti a důvody porušení povinnosti hradit zdravotní pojištění za účelem posouzení přiměřenosti. Městský soud v odůvodnění napadeného rozsudku uvedl nesmyslný závěr, podle něhož došlo

pokračování

ze strany správních orgánů k řádnému posouzení závažnosti jednání stěžovatele a žalobkyně b). Takové formální tvrzení z jeho strany však představovalo pouze snahu vyhnout se skutečnému soudnímu přezkumu napadeného rozhodnutí. Stěžovatel připomněl, že žije na území přes 20 let, žije zde sporařadým životem a se žalobkyní zde vychovává děti, které se na území České republiky narodily. Celá rodina je s Českou republikou pevně svázána.

[6] Stěžovatel dále zdůraznil, že od absolutizace zásady jednotnosti občanství v rodině recentní rozhodovací praxe upustila. Z českého právního řádu byla odstraněna zásada jediného státního občanství v souvislosti s přijetím zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství (dále „zákon o státním občanství“), který od 1. 1. 2014 nahradil zákon o nabývání a pozbývání státního občanství. S ohledem na to, že nezletilé děti stěžovatele a žalobkyně b) splnily podmínky pro udělení státního občanství, nebylo na místě rozhodnout plošně zamítavým rozhodnutím o žádosti všech žadatelů najednou. Stěžovatel a žalobkyně b) měli být na tento úmysl upozorněni, aby měli prostor zvážit alternativní procesní možnosti.

[7] Žalovaný se ve vyjádření ke kasační stížnosti stěžovatele ztotožnil se závěry obsaženými v napadeném rozhodnutí ministra i v rozsudku městského soudu. Státní občanství je jedním ze základních atributů, na jejichž základě je založena existence každého moderního svrchovaného státu. Mezinárodní právo uznává pravidlo, že je vnitřní záležitostí každého státu, jakým způsobem ve svém právním řádu upraví způsoby nabývání a pozbývání státního občanství. V nyní projednávané věci neshledal žalovaný důvod hodný zvláštního zřetele, na jehož základě by bylo možno stěžovateli prominout splnění podmínky stanovené v § 7 odst. 1 písm. e) zákona o nabývání a pozbývání státního občanství, již nesplnil. Stěžovatel a žalobkyně b) navíc své povinnosti neplnili opakovaně a dlouhodobě, a výše nedoplatků dosahovala nikoliv zanedbatelných částek. Z jejich strany docházelo k prodlení s úhradami na povinné pojištění, což vyplývá z vyúčtování pojistného Všeobecné zdravotní pojišťovny České republiky za období od 1. 6. 2007 do 12. 5. 2014 [*toto vyúčtování je ve vztahu k žalobkyni b), ve vztahu ke stěžovateli je ve správním spise založeno vyúčtování za období od 19. 1. 2004 do 13. 5. 2014, pozn. NSS*]; pojišťovna přitom nedoplatky evidovala i v době podání žádosti o udělení státního občanství. Na udělení státního občanství České republiky navíc není právní nárok. Žalovaný tak proporcionalitu ve svém zamítavém rozhodnutí respektoval, a to v souladu s rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 3. 2008, čj. 5 As 51/2007-105.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[8] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti podané kasační stížnosti. Zjistil, že kasační stížnost byla podána řádně a včas v zákonné lhůtě podle § 106 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále „s. ř. s.“). Podána byla oprávněnou osobou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení před městským soudem. Nejvyšší správní soud rovněž nezjistil žádné překážky, které by bránily projednání věci.

[9] Společně s podáním blanketní kasační stížnosti, kterou následně doplnil, požádal stěžovatel Nejvyšší správní soud o přiznání odkladného účinku. Tuto žádost nijak neodůvodnil, v doplnění kasační stížnosti ji vůbec nezminil, a především neuvedl, v čem spatřuje hrozící újmu, která by mu v případě výkonu nebo jiných právních následků rozhodnutí městského soudu vznikla, a která by byla nepoměrně větší, než jaká přiznáním odkladného účinku může vzniknout jiným osobám. Nejvyšší správní soud o tomto blanketním návrhu tedy ani nerozhodoval.

[10] Nejvyšší správní soud následně posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a dospěl k závěru, že není důvodná.

[11] Nejprve se zabýval tím, zda je napadený rozsudek městského soudu nepřezkoumatelný. Jde o natolik závažnou vadu, že se jí musí Nejvyšší správní soud zabývat z úřední povinnosti, tedy i bez námítky stěžovatele (srov. § 109 odst. 4 s. ř. s.). Stěžovatel nicméně v této souvislosti neuvedl, v čem konkrétně nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku shledává, proto se s touto obecnou námitkou zdejší soud mohl zabývat rovněž pouze v obecné rovině.

[12] Podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí. Jak vyplývá z konstantní judikatury Ústavního soudu a Nejvyššího správního soudu, má-li být soudní rozhodnutí přezkoumatelné, musí z něj být patrné, jaký skutkový stav vzal soud za rozhodný, jakým způsobem postupoval při posuzování rozhodných skutečností, proč považuje právní závěry účastníků řízení za nesprávné a z jakých důvodů považuje argumentaci účastníků řízení za nedůvodnou (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 20. 6. 1996, sp. zn. III. ÚS 84/94, ze dne 26. 6. 1997, sp. zn. III. ÚS 94/97 a ze dne 11. 4. 2007, sp. zn. I. ÚS 741/06, a rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2003, čj. 2 Azs 47/2003-130, ze dne 29. 7. 2004, čj. 4 As 5/2003-52, ze dne 1. 6. 2005, čj. 2 Azs 391/2004-62, a ze dne 21. 8. 2008, čj. 7 As 28/2008-75). Ke kritériím nepřezkoumatelnosti v rozhodnutí soudu se vyjádřil Ústavní soud v nálezu ze dne 12. 2. 2009, sp. zn. III. ÚS 989/08, Ústavní soud následovně: „[n]ení porušením práva na spravedlivý proces, jestliže obecné soudy nebudují vlastní závěry na podrobné oponentuře (a vyvracení) jednotlivě vznesených námitek, pakliže proti nim staví vlastní ucelený argumentační systém, který logicky a v právu rozumně vyloží tak, že podpora správnosti jejich závěrů je sama o sobě dostatečná.“

[13] V nyní projednávané věci nelze optikou výše uvedené judikatury souhlasit s námitkou stěžovatele spočívající v tvrzené nepřezkoumatelnosti rozsudku městského soudu. Napadené rozhodnutí splňuje jak formální požadavky přezkoumatelnosti (označení věci a účastníků), tak není vnitřně rozporné, je založeno na odůvodnění, z něhož je zřejmé, z čeho městský soud při rozhodování vycházel a jakými úvahami se při posouzení okolností projednávaného případu řídil. Nepřezkoumatelnost rozsudku městského soudu tak nemůže založit pouhá skutečnost, že se soud nevypořádal s jednotlivými žalobními námitkami tak konkrétně, jak by si stěžovatel představoval. Jeho rozhodnutí nicméně představuje ucelený argumentační systém a na všechny uvedené námitky odpovídajícím způsobem reaguje, proto Nejvyšší správní soud nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku neshledal.

[14] Dále se zdejší soud zabýval kasační námitkou podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. spočívající v tvrzeném nesprávném posouzení právní otázky spočívající v naplnění podmínek pro udělení státního občanství.

[15] Podle § 7 odst. 1 zákona o nabývání a pozbývání státního občanství (jenž je třeba aplikovat i na projednávanou věc na základě § 74 zákona o státním občanství, neboť řízení bylo zahájeno před 1. 1. 2014) lze státní občanství České republiky udělit na žádost fyzické osobě, která současně splňuje v tomto ustanovení vyjmenované podmínky. V posuzované věci je sporné naplnění podmínky stanovené v § 7 odst. 1 písm. e), tedy zda žadatel o státní občanství „plní povinnosti vyplývající z ustanovení zvláštního právního předpisu upravujícího pobyt a vstup cizinců na území České republiky, povinnosti vyplývající ze zvláštních předpisů upravujících veřejné zdravotní pojištění, sociální zabezpečení, důchodové pojištění, daně, odvody a poplatky“.

[16] Nejvyšší správní soud již v rozsudku ze dne 29. 9. 2011, čj. 4 As 9/2011-58, dovodil, že jakmile žadatel o udělení státního občanství nespĺňuje byť jedinou ze zákonem vymezených podmínek, které je nutno splnit kumulativně, nemůže mu být občanství uděleno. Určitý korektiv v takovém případě představuje možnost stanovená v § 11 zákona o nabývání a pozbývání státního občanství, v případě stěžovatele konkrétně v jeho odst. 4, který umožňuje prominutí

pokračování

nesplnění podmínky podle § 7 odst. 1 písm. d) anebo e) téhož předpisu „*v případech hodných zvláštního zřetele*“.

[17] Smyslem a účelem podmínky pro udělení státního občanství dle § 7 odst. 1 písm. e) zákona o státním občanství, je vyloučit z možnosti nabytí státního občanství České republiky žadatele, který po dobu svého dosavadního pobytu na území České republiky porušoval právní předpisy (zde upravující všeobecné zdravotní pojištění), neboť je důvodné reálné nebezpečí, že by takový cizinec pokračoval v závažném porušování právních povinností i jako občan České republiky, a je zde tudíž veřejný zájem na tom, aby takový cizinec občanství nenabyl (viz výše uvedený rozsudek Nejvyššího správního soudu, sp. zn. 5 As 51/2007). V rozsudku ze dne 4. 5. 2006, čj. 2 As 31/2005-78, zároveň zdejší soud vyslovil, že nelze absolutizovat požadavek plnění povinností vyplývajících z ustanovení zvláštního právního předpisu upravujícího pobyt a vstup cizinců na území České republiky způsobem, „*kteř by byl rozporný se smyslem tohoto ustanovení, např. zcela abstrahovat od závažnosti případného porušení tohoto zvláštního právního předpisu a od okolností podstatných pro zhodnocení této závažnosti, či vůbec upustit při úvaze od zohlednění zásady proporcionality.*“ Z uvedeného lze dovodit, že i aplikace § 7 odst. 1 písm. e) zákona o nabývání a pozbývání státního občanství předpokládá určitou intenzitu, tedy závažnost daného porušení zvláštního právního předpisu. Stejně tak i další podstatné okolnosti protiprávního jednání žadatele o udělení občanství musí být takové, aby bylo skutečně naplněno reálné riziko pokračování v porušování povinností ze strany žadatele. Dle principu proporcionality tedy soud musel především hodnotit smysl a účel podmínky podle tohoto ustanovení ve vztahu k charakteru a závažnosti uvedeného porušení.

[18] Stěžovatel v kasační stížnosti zejména namítá, že porušení právních povinností ze strany jeho a žalobkyně b) nedosahovalo takové míry závažnosti, aby z takového důvodu žalovaný mohl vyslovit nesplnění podmínky podle § 7 odst. 1 písm. e) zákona o nabývání a pozbývání státního občanství. Jádro jeho argumentace spočívá v tom, že nedoplatky na pojistném vždy s žalobkyní b) uhradili, k porušení povinností došlo neúmyslným pochybením a jejich výše byla marginální, tudíž z hlediska proporcionality nedosáhlo porušení jejich povinností takové intenzity, aby bylo na místě vyslovit nesplnění podmínky plynoucí z citovaného ustanovení, popřípadě neprominout jim toto nesplnění podle § 11 odst. 4 téhož předpisu.

[19] Nejvyšší správní soud připomíná, že prvořadou povinností osoby, která žádá o státní občanství, je náležitý respekt k právnímu řádu hostitelského státu a plnění povinností z něho vyplývajících. Veřejné zdravotní pojištění v České republice je založeno na solidárním systému, který je průběžně financován a zanedbávání úhrad pojistného tento systém ohrožuje. Včasné a řádné odvádění pojistného ze strany povinných subjektů je jedním ze základních předpokladů nezbytných pro řádné fungování tohoto systému.

[20] Žalovaný v průběhu správního řízení dospěl k závěru, že stěžovatel a žalobkyně b) opakovaně a dlouhodobě porušovali povinnost platit zdravotní pojištění; žalobkyni b) jednou vznikl nedoplatek i na sociálním pojištění. Výše vzniklých nedoplateků přitom dle zjištění správních orgánů dosahovaly řádu tisíců Kč. Ke dni 8. 3. 2011 byl u stěžovatele evidován nedoplatek na zdravotním pojištění ve výši 7 622 Kč, ke dni 1. 1. 2013 ve výši 4 381 Kč a ke dni 1. 1. 2014 ve výši 2 221 Kč. Dlužné penále bylo žalobci vyměřeno za rok 2011 ve výši 710 Kč, za rok 2012 ve výši 740 Kč, za rok 2013 ve výši 527 Kč a za rok 2014 ve výši 131 Kč. Stěžovatel 29. 4. 2014 podle žalovaného provedl úhradu dlužného pojistného ve výši 2 220 Kč a dlužného penále ve výši 229 Kč. Z vyúčtování pojistného Všeobecné zdravotní pojišťovny za období od 1. 6. 2007 do 12. 5. 2014 u žalobkyně b) vyplynulo, že ke dni 30. 1. 2014, tj. i po podání žádosti o udělení státního občanství České republiky, činil nedoplatek na zdravotním pojištění částku 3 496 Kč, přičemž nejvyšší nedoplatek na pojistném dosáhl ke dni 9. 3. 2009 částky

4 320 Kč. Žalobkyně b) nedoplatek uhradila dne 5. 2. 2014, ke dni 8. 4. 2014 dlužila na pojistném částku 3 504 Kč. Za nedoplatky na sociálním pojištění jí bylo vyměřeno penále ze záloh na pojistné na důchodové pojištění za rok 2002 a 2003, a to ve výši 923 Kč a 105 Kč. Stěžovatel uvedené skutečnosti v kasační stížnosti nikterak nezpochybnil.

[21] Jak vyslovil Nejvyšší správní soud v již zmiňovaném rozsudku sp. zn. 5 As 51/2007, o jehož závěry se stěžovatel ve své argumentaci opírá, „[p]orušení povinnosti uhradit včas pojistné na veřejné a zdravotní pojištění, může být považováno pouze za formální opominutí, které samo o sobě nezákládá nesplnění zmíněné zákonné podmínky pro udělení státního občanství České republiky.“ V nyní projednávané věci však není možno konstatovat, že by se stěžovatel dopustil pouze *formálního* opominutí plnění svých povinností, a to právě z důvodu opakovanosti a dlouhodobosti prodlení s placením záloh na pojistné a výše jednotlivých nedoplatků. Splnění zákonem stanovených podmínek je pro udělení státního občanství přitom nutno hodnotit v širším časovém kontextu a nelze se tak bez dalšího spokojit s tím, že stěžovatel a žalobkyně b) své nedoplatky vždy po určitém čase uhradili a porušení právních předpisů tak napravili (srov. rozsudek zdejšího soudu ze dne 7. 12. 2017, čj. 1 As 310/2017-36). Zároveň není možno přehlédnout skutečnost, na kterou správně upozornily správní orgány i městský soud, že ke dni podání žádosti o udělení státního občanství jakožto i po dobu následujících téměř 6 měsíců po zahájení správního řízení, měl stěžovatel nedoplatek na zálohách zdravotního pojištění, za což Všeobecná zdravotní pojišťovna vyměřila i penále; rovněž žalobkyně b) měla v době po podání žádosti u Všeobecné zdravotní pojišťovny nedoplatek a bylo jí vyměřeno penále. Skutečnost, že stěžovatel i žalobkyně b) byli s povinností hradit zálohy na zdravotní pojištění obeznámeni, svědčí právě to, že průběžně, avšak mnohdy opožděně, pojistné hradili. Četnost a dlouhodobost vzniklých nedoplatků způsobených prodlením s placením tak svědčí nikoliv o pouhém formálním opomenutí povinností, ale dlouhodobém (byť třeba neúmyslném) porušování právních povinností. Nejvyšší správní soud nerozporuje, že stěžovatel a žalobkyně b) neměli v úmyslu tyto povinnosti porušovat, avšak přesto bylo z hlediska požadavků zákona pro udělení státního občanství nutno je plnit řádně a včas. Stěžovatel v kasační stížnosti jako ani v předchozím soudním anebo správním řízení navíc neuvedl žádné okolnosti, které by jemu nebo jeho manželce bránily v plnění těchto povinností a které by představovaly důvody hodné zvláštního zřetele pro prominutí jeho jednání. Byť se stěžovateli může posouzení podmínky dle § 7 odst. 1 písm. e) zákona o státním občanství jevit jako přísné, soud považuje úvahu správních orgánů, která vedla k neprominutí uvedené podmínky, za zcela logickou a pohybující se v mezích zákona.

[22] Obdobně se ostatně již v minulosti k této otázce vyjádřil i Nejvyšší správní soud, který v rozsudku ze dne 1. 6. 2017, čj. 9 As 268/2016-39, rovněž rozhodoval o kasační stížnosti ve věci neudělení státního občanství pro porušení povinností v oblasti veřejného zdravotního pojištění (opakované neplacení nebo opožděné placení zdravotního pojištění v řádu několika tisíc korun). Soud v této věci konstatoval, že přestože intenzita takového porušení nebyla natolik vysoká (nedoplatek nejvýše 4 320 Kč), aby žadatel v dané věci představoval bezpečnostní riziko pro stát, je relevantní, aby správní orgány v úvaze o možnosti prominutí nesplnění této podmínky vzaly v úvahu, že žadatel o státní občanství zdravotní pojištění opakovaně nehradil anebo jej hradil opožděně, aniž by uvedl jakékoliv objektivní okolnosti, které by mu v plnění této povinnosti bránily. Stejně je tomu i v nyní projednávané věci. Nelze přehlédnout ani skutečnost, že maximální výše nedoplatku stěžovatele na zdravotním pojištění činila v roce 2011 7 622 Kč, což je více než ve výše zmíněném rozsudku sp. zn. 9 As 268/2016. I kdyby tedy samotná intenzita porušení povinností stěžovatele a žalobkyně b) nepředstavovala bezpečnostní riziko, pro posouzení možnosti prominutí nesplnění podmínek vyžadovaných zákonem o nabývání a pozbývání státního občanství je určující skutečnost, že se takového porušení dopouštěli zcela zjevně dlouhodobě a opakovaně.

pokračování

[23] Z výše uvedených důvodů lze souhlasit se závěry správních orgánů, že v případě stěžovatele a žalobkyně b) jakožto žadatelů o udělení státního občanství České republiky existovalo důvodné reálné nebezpečí, že by právní předpisy porušovali i jako občané České republiky způsobem, který lze na základě výše uvedeného označit jako závažný. Městský soud i správní orgány tedy postupovaly v souladu se zásadou proporcionality, pokud poukazovaly na dlouhodobost a opakovanost neplnění zákonných povinností stěžovatele a žalobkyně b) v době předcházející podání žádosti o udělení státního občanství, ale i v době následující. Posouzení závažnosti porušení právních předpisů ze strany stěžovatele a žalobkyně b) je přitom imanentně obsaženo právě v popisu dlouhodobosti a četnosti porušování jejich povinností a výši dlužných částek, jež nelze považovat za bagatelní anebo marginální, které společně vedly správní orgány k zamítavému rozhodnutí o společné žádosti stěžovatelovy rodiny, jakožto i městský soud v posouzení zákonnosti takového postupu. Související kasační námitku tedy zdejší soud vyhodnotil jako nedůvodnou.

[24] Ve vztahu k další kasační argumentaci Nejvyšší správní souhlasí se stěžovatelem v tom, že současná rozhodovací praxe správních soudů nelpí na absolutizaci zásady jednotného státního občanství v rodině, jak je ostatně uvedeno i ve shora citovaném rozsudku zdejšího soudu, sp. zn. 2 As 31/2005. Zároveň je ale nutno upřesnit, že právní úprava účinná od 1. 1. 2014, tedy zákon o státním občanství, tuto zásadu zcela neopouští, jak namítá stěžovatel s ohledem na přijetí možnosti mít vícero státní občanství. Naopak z ní dále v řadě ohledů vychází, příkladem čehož mohou být samotné způsoby nabytí státního občanství zde upravené, které mimo jiné přiznávají státní občanství těm, jejichž rodiče anebo osvojitelé jej mají, anebo tímto zákonem rovněž upravená společná žádost manželů o udělení státního občanství, jež může zahrnovat i jejich děti. Nejvyšší správní soud uvedl již v rozsudku ze dne 15. 1. 2013, čj. 8 As 31/2012-76, k případu skutkově obdobnému nyní projednávané věci, že „[j]akkoli nelze tuto zásadu absolutizovat a odblížet od konkrétních skutečností posuzovaného případu, stěžovatel musel být při podání společné žádosti srozuměn s tím, že žádosti jeho dcer budou posuzovány v úzké návaznosti na jeho vlastní důvody a rovněž, že výsledek posouzení jeho žádosti bude bezprostředně spjat s výsledkem posouzení žádosti jeho dcer.“ Tento závěr je aplikovatelný i na nynější řízení; stěžovatel a žalobkyně b) rovněž museli být při podání společné žádosti o udělení státního občanství srozuměni s tím, že žádost ve vztahu k jejich nezletilým dětem bude posouzena na základě žádosti ve vztahu k nim samotným. Taková skutečnost nepředstavuje absolutizování principu jednotného státního občanství, jak stěžovatel namítá, ale zákonný a správný postup správních orgánů, které společně podanou žádost posoudily v souladu s právními předpisy a s přihlédnutím k výše uvedenému principu. Pokud by stěžovatel a žalobkyně b) jakožto zákonní zástupci svých nezletilých dětí chtěli, aby bylo státní občanství uděleno dětem samostatně, mohli o takový postup požádat podle § 9 odst. 3 zákona o nabývání a pozbývání státního občanství, což však neučinili. Zároveň je nutno podotknout, že v nyní projednávané věci stěžovatel a žalobkyně b) ve společné žádosti o udělení státního občanství neuvedli ani žádné konkrétní skutečnosti ve vztahu k jejich dětem, z nichž by bylo možno dovodit, že by jim státní občanství mělo být uděleno samostatně. Rozklad ministra vnitra v jiné věci, který stěžovatel doložil na podporu svých tvrzení, že zásadu jednotnosti státního občanství nelze absolutizovat, není pro toto řízení přílehlavý. V dané věci se totiž jednalo o to, že správní orgán nedostatečně odůvodnil odlišné posouzení samostatných žádostí nezletilých sourozenců, z nichž jednomu státní občanství udělil, a druhému nikoliv. Taková blíže neodůvodněná odlišnost posouzení však v nynější věci nenastala.

[25] Nelze souhlasit s argumentací stěžovatele ani v tom bodě, že žalovaný měl jeho a žalobkyni b) před vydáním prvostupňového rozhodnutí upozornit na záměr zamítnout žádost o udělení státního občanství i ve vztahu k jejich nezletilým dětem. Mezi základní zásady činnosti správních orgánů patří mimo jiné poučovací zásada (§ 4 odst. 2 správního řádu), povinnost uvědomit dotčené osoby o úkonu, který správní orgán učiní, je-li to potřebné k hájení jejich práv

(§ 4 odst. 3 téhož předpisu) a povinnost správního orgánu umožnit dotčeným osobám uplatňovat jejich práva a oprávněné zájmy (§ 4 odst. 4 téhož předpisu). Požadavek, aby správní orgán upozornil účastníky řízení (v nyní projednávané věci žadatele o udělení státního občanství České republiky), že v jejich věci hodlá vydat zamítavé, pro ně nepříznivé, rozhodnutí, mezi výše uvedené zásady nepatří. Stěžovatelům bylo umožněno po celou dobu řízení před žalovaným jakožto správním orgánem I. stupně i v následném řízení o rozkladu uplatňovat procesní práva a byli ze strany správních orgánů řádně poučováni v nezbytném rozsahu.

[26] Nejvyšší správní soud zároveň dodává, že na základě § 25 zákona o státním občanství účinného od 1. 1. 2014 mohou neúspěšní žadatelé o státní občanství České republiky podat novou žádost o jeho udělení po uplynutí 2 let ode dne nabytí právní moci rozhodnutí o zamítnutí žádosti. Byl-li však žadatel v době zamítnutí žádosti dítětem nebo splnil-li v mezidobí v důsledku plynutí času podmínku podle § 14 tohoto předpisu, jejíž nesplnění bylo důvodem zamítnutí žádosti, může novou žádost podat i dříve. Stěžovateli, žalobkyni b) a jejich nezletilým dětem, (z nichž 3 již dosáhly věku 15 let, který je podle § 18 odst. 5 zákona o státním občanství oprávněně podat žádost o udělení státního občanství samostatně) tak nic nebrání podat si novou žádost o udělení státního občanství.

IV. Závěr a náklady řízení

[27] Nejvyšší správní soud na základě všech výše uvedených důvodů dospěl k závěru, že kasační námitky stěžovatele nejsou důvodné, a proto kasační stížnost podle § 110 odst. 1 s. ř. s. *in fine* zamítl.

[28] Výrok o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti se opírá o § 60 odst. 1 větu první ve spojení s § 120 s. ř. s. Účastník, který měl ve věci plný úspěch, má právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Úspěšnému žalovanému ovšem žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly, takže mu Nejvyšší správní soud náhradu jeho nákladů nepřiznal.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 13. listopadu 2019

JUDr. Petr Mikeš, Ph.D.
předseda senátu